

▲ พันธุ์ก้านยาวดั่งต้นคริสต์มาส

▲ โคะเคะในที่มีแสงน้อย

▲ นักแต่งสวนจะวางโคะเคะพันธุ์ต่างๆ กันตามแสง และปริมาณน้ำที่แต่ละจุดจะได้รับ

โคะเคะ

แผ่น้ำมอสปรางกุหลาบในเพลงชาติ

กัญญา มัทซึโอะ

"คิมิงะเงะ"

"คิมิงะเงะ วะ"

จิเงะ นี เงะจิเงะ นี สะซะเระ เสะกิ

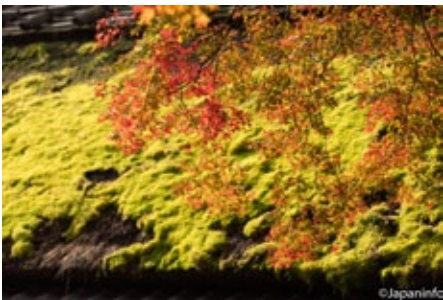
โหะ อิวะโอะ โทะนะริ ๓= โคะเคะ

โหะ มุสุมะเดะ"

เพลง ชาติญี่ปุ่นซึ่งมีชื่อว่า "คิมิงะเงะ" (แผ่นดินพระจักรพรรดิ) เป็นเพลงชาติที่สั้นที่สุดในโลก ประพันธ์ทำนองโดยฮายาชิ ฮิโระโมะริ (1831-1895) เมื่อปีค.ศ.1880 เนื้อเพลงมีรากฐานมาจากกลอนโบราณ "โคะคิงะกะซุ" ในสมัยเฮอัน (794-1185) แปลความหมายได้ ดังนี้

"ขอให้แผ่นดินพระจักรพรรดิ ยั่งยืนไปถึงทุกเมื่อ จนกระทั่งก่อนกรวดกลายเป็นหินผา ปกคลุมไปด้วยโคะเคะ"

"โคะเคะ" เป็นพืชชนิดแรกของโลกที่ขึ้นมาจากงามบนผิวดินจากที่เคยเติบโตในท้องทะเล สังเคราะห์แสง สะสมน้ำ และอาหารที่จำเป็นได้ผ่านใบเล็กจิ๋วด้านบน

1	2	
3	4	5

1. โคะเคะ ไม่ประดับที่จะขาดไม่ได้สำหรับสวนญี่ปุ่น
2. สองข้างทางเข้าไปยังสระ Shiraike จังหวัดนางาโนะเป็นป่าดิบที่ด้านล่างปกคลุมไปด้วยโคะเคะนานาพันธุ์
3. หลังคาของร้านปลาอายุชื่อดัง Hiranoya ที่ Saga Arashiyama ในเกียวโต
4. บนลำต้นของต้นไม้ที่ถูกตัดทิ้งไปนานแล้ว โคะเคะก็ขยายพันธุ์ไปตามธรรมชาติ
5. ในที่ๆ มีแดดจัดริมถนนใหญ่ของนางาโนะ โคะเคะก็งึยงยืนต้นอยู่ได้

ชื่อ “โคะเคะ” ในภาษาญี่ปุ่นเป็นชื่อรวมของหญ้ามอสซึ่งว่ากันว่า มีราว 18,000 ชนิดทั่วโลก และญี่ปุ่นซึ่งมีเนื้อที่เพียงร้อยละ 1 ของโลกนั้น พบว่ามีโคะเคะถึงร้อยละ 10 หรือราว 1,700 ชนิดด้วยกัน เรียกได้ว่า เป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยโคะเคะนานาพันธุ์ทีเดียว ทั้งนี้ เนื่องมาจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ภูมิอากาศ และสภาพแวดล้อม โลกทัศน์ความงามที่เป็นเอกลักษณ์ และสวนญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นตั้งอยู่ในพื้นที่เขตรมสุ่ม มีปริมาณน้ำฝนสูง เหมาะกับการเติบโตของโคะเคะนานาพันธุ์ และจากการที่ผู้คนพบเห็นโคะเคะได้บ่อยๆ ในชีวิตประจำวันทำให้สังเกตความงามของมันได้ดี สีเขียวสดดั่งสีมรกตของโคะเคะไม่ว่าจะยามที่โดนแดดอ่อนๆ ตอนเช้าหรือยามที่มีน้ำฝน หยาดน้ำแข็ง หรือหิมะเกาะอยู่ด้านบน หรือยามที่ใบไม้เหลืองแดงในฤดูใบไม้ร่วงโรยลงมาปกคลุม เจ้าโคะเคะต้นจิ๋วๆ ที่อยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ๆ ดูไม่โดดเด่นนักนั้น

▲ โคะเคะสีเขียวดั่งมรกตปกคลุมสวนของวัด Sanzen-in ในเกียวโต

▲ ยามฤดูใบไม้ร่วง โคะเคะสีเขียวสดตัดกับใบเมเปิ้ลจิ๋วเหลืองแดงที่ทยอยร่วงโรยลงมา

▲ ดอกโคเคะสีชาวกำลังบานช่วงฤดูใบไม้ร่วง

เป็นความงามแบบ “วาบิซาบิ” ที่คนตะวันตกอาจมองข้ามไป ทว่าสำหรับคนญี่ปุ่นดูเรียบง่าย นิ่งเฉย แต่เมื่อเฝ้ามองใกล้ๆ แล้วจะเห็นความซับซ้อน และสง่างาม ด้วยเหตุนี้เองที่โคเคะถูกนำมาใช้เป็นไม้ประดับสวนแบบญี่ปุ่นหรือ “นิฮอนเทเอน” ที่จะขาดไม่ได้

“**นิฮอนเทเอน**” ได้รับความนิยมจากพุทธศาสนาแบบเซนที่เน้นพื้นที่แคบๆ ประกอบไปด้วยเทือกเขา ลำน้ำ และพันธุ์ไม้ที่ใกล้เคียงธรรมชาติ โคเคะถูกนำมาแต่งเป็นเขา เป็นพื้น สวนที่มีหินก้อนเล็กใหญ่หลายรูปแบบ ช่างแต่งสวนเลือกเอาไฮโคเคะที่มีใบเล็กๆ เรียงรายกันแน่น ทนทานต่ออากาศแห้ง และแสงแดดได้ระดับบนยอดเขา ส่วนด้านล่างลงมาใช้ฮิโนะคิโคเคะที่หนา และนิยมชอบที่ชื้น ส่วนตามก้อนหินทั้งเล็ก และใหญ่ที่มักโดนแดดแรงๆ เคะจิโบชิโคเคะที่อุ้งน้ำได้ดีถูกนำมาประดับรอบๆ ในขณะที่ใต้ต้นไม้ใหญ่ที่มีแสงแดดลอดลงมาไม่มาก โอะสะนะตะโคเคะโมโคเคะที่มีรูปร่างแบนๆ ไม่หนาถูกนำมาใช้งาน รอบๆ สระน้ำที่ชุ่มชื้น และมีแดดส่องตลอดปีจะพบคุโรโสะที่มีรูปร่างคล้ายต้นไม้ขนาดเล็กเรียงรายอยู่

ในปี 2011 คนรุ่นใหม่ๆ เช่น ฟุจิอิ ฮิซาโกะ นักเขียนหญิงวัย 30 เศษ ได้ออกหนังสือชื่อ “โคเคะ วะ โทะโมะดาจิ” (มอสคือเพื่อนฉัน) หลังเริ่มสังเกตพบว่าที่ระเบียงบ้านของเธอมีมอสสีเขียวสดขึ้นอยู่

▲ ป่าที่ปกคลุมไปด้วยโคเคะธรรมชาติบนที่ราบสูงในจังหวัดนางาโนะ

▲ หากดูใกล้ๆ จะพบว่าต้นโคเคะสลบซับซ้อนไม่น้อย

จากนั้นมาเธอก็ออกเที่ยวไปทั่วประเทศตามแหล่งที่มีโคเคะ งามๆ พร้อมรวบรวมภาพวาดของโคเคะกว่า 50 ชนิดที่ไปพบ ปรากฏว่าหนังสือขายดิบขายดีถึงราว 40,000 เล่ม นอกจากหนังสือแล้ว ทุกวันนี้ผู้คนยังพากันหาซื้อโคเคะ พันรอบก้อนดินเล็กๆ มาประดับเป็นไม้ในห้องหับกันอีกด้วย

ความสนใจของคนญี่ปุ่นที่มีต่อโคเคะนั้นพบมาช้านานแล้ว เช่น ในบทกลอน “มันโยชู” (รวมเพลงโบราณ) ที่มีศัพท์คำว่า “โคเคะ มุชู” (苔草 = มอสออกงาม) รวมทั้งสิ้น 11 เพลง และในหนังสือ “โคเคะคังวะกะชู” (รวมเพลงเก่าญี่ปุ่น) อีก 21 เพลง เพลงที่ นำมาเป็นเพลงชาติคือเพลงที่ 7 ทุกๆ เพลงต่างพรรณนาความงามของโคเคะ และย้ำความหมายลึกๆ ที่ซ่อนไว้ในความเขียวขจี หรือ “ความอุดมสมบูรณ์เป็นร้อยๆ พันๆ ปี ดังโคเคะ” เช่นเดียวกับ “แผ่นดินของจักรพรรดิ” หรือประเทศญี่ปุ่น

สถานที่ๆ สามารถชมโคเคะได้งดงามเช่น

1) “โคเคะโนะมิริ” สวนโคเคะใต้ป่าดิบที่ทางเข้าสระ Shirakoma-ike ที่ราบ Yachiho-kogen จังหวัดนางาโนะ โคเคะใต้ต้นไม้ขนาดใหญ่ ขึ้นอยู่เต็มป่า ช่วงเดือนพฤศจิกายนบางพันธุ์ยังออกดอกเล็กๆ สีขาวงามสะพรั่ง

2) วัด Koke-dera (วัด Saiho-ji) ในย่าน Arashiyama เกียวโต เป็นวัดเก่าแก่ สร้างในสมัยนาราโดยพระสงฆ์ Gyoki ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อปี 1994 บนเนื้อที่ราว 30,000 ตารางเมตร ปกคลุมไปด้วยโคเคะกว่า 120 ชนิดที่ทับถมกันเป็นพื้นหนา สวยงามมากในฤดูฝน และฤดูใบไม้ร่วง

3) วัด Sanzen-in ในตำบล Ohara ชนบทของเกียวโต สวนด้านหน้า และหลังโบสถ์ ของวัดปกคลุมไปด้วยโคเคะเขียวขจีตลอดปี ราวเดือนพฤศจิกายน ดอกกุหลาบพันปีสีชมพูสดจะบานอยู่รอบๆ ราวเดือนพฤศจิกายน ใบเมเปิ้ลเหลืองแดงจะโรยลงมาปกคลุมบนพื้นโคเคะ งดงามมาก